

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1945 kl. 10 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § lagen den 27 juni 1927 (nr 287) angående uppsikt å vissa jordbruk, såvitt angår anslagsfråga.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition, nionde huvudtiteln, punkt 155, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till Jordbrukskommissioner för budgetåret 1945/46 beräkna ett förslagsanslag av 40 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 2 mars 1945 avlåten, till jordbruksutskottet i vad angår anslagsanvisning hänvisad proposition, nr 172, under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen utom annat att till Jordbrukskommissioner för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 70 000 kronor.

Sedan jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 januari 1944 tillkallats två utredningsmän för att verkställa utredning rörande arrendebestämmelser för kommunal jord m. m., har Kungl. Maj:t den 24 mars 1944 uppdragit åt nämnda utredningsmän att jämväl verkställa utredning rörande jordbrukskommissionernas sammansättning m. m. Utredningsmännen¹ ha den 30 december 1944 framlagt en promemoria angående jordbrukskommissionernas organisation m. m.

Över promemorian ha yttranden avgivits av statskontoret, lanthushållningsstyrelsen, egnahemsstyrelsen, statens livsmedelskommission, länsstyrelserna, jordbrukskommissionerna, hushållningssällskapens förvaltningsutskott, ett flertal av landstingens förvaltningsutskott, 1942 års jordbrukskommitté, Sveriges lanthushållningsförbund, Riksförbundet landsbygdens folk samt Småbrukarernas riksförbund.

¹ F. d. häradshövdingen N. Wihlborg, ordförande, och stiftssekreteraren T. V. K. Gynnerstedt. Härjämte ha såsom särskilda sakkunniga i utredningsmännens överläggningar deltagit ledamoten av riksdagens första kammare O. L. Tjällgren i Multrå, ledamöterna av riksdagens andra kammare J. A. Andersson i Tungelsta, K. A. M. Andersson i Löbbo, S. Janson i Frändesta och G. K. Pettersson i Hällbacken ävensom lanthushållningsförbunden A. Nilsson i Steneberg och ombudsmannen i Skånska hypoteksföreningen N. J. Falk i Lund.

Utredningsmännens förslag.

För att tillgodose önskemålet att vid jordbrukskommissionernas behandling av ärenden enligt den nya arrendelagstiftningen såväl jordägare som arrendatorer skola vara representerade i kommissionerna, ha utredningsmännen föreslagit, att för varje hushållningssällskaps verksamhetsområde skulle av landstinget utses två och av hushållningssällskapetets förvaltningsutskott två ledamöter, vilka hade att tjänstgöra i kommissionen vid behandling av ärende rörande fastighet inom det område för vilket de utsetts. Den ene av de ledamöter som utsåges av landstinget och den ene av de ledamöter som utsåges av hushållningssällskapetets förvaltningsutskott skulle vara ägare av jordbruksfastighet och den andre skulle arrendera sådan fastighet. För varje ledamot skulle ock utses en suppleant. Härjämte skulle Kungl. Maj:t liksom för närvarande utse en ledamot i kommissionen, vilken tillika hade att vara ordförande, jämte suppleant för denne. Samtliga ledamöter och suppleanter skulle alltjämt utses för en tid av tre år.

Utredningsmännen ha vidare förordat, att jordbrukskommissions verksamhetsområde skulle kunna av Kungl. Maj:t bestämmas att omfatta större område än det som utgjorde vederbörande hushållningssällskaps.

Den sålunda föreslagna ändringen i jordbrukskommissionernas sammansättning förutsätter ändrad avfattning av 4 § lagen den 27 juni 1927 angående uppsikt å vissa jordbruk. Utredningsmännen, som upprättat förslag i sådant hänseende, ha ansett, att lagändringen skulle träda i kraft den 1 januari 1946.

I syfte att tillföra jordbrukskommissionerna juridisk sakkunskap vid avgörande framförallt av sådana frågor, som enligt arrendelagen kunde komma under kommissionernas bedömande, skulle det enligt utredningsmännens förslag ankomma på Kungl. Maj:t att för varje kommission eller gemensamt för två eller flera kommissioner förordna en jurist med beprövad domarerfarenhet eller eljest med hög kvalitet att såsom sakkunnig biträda kommissionerna.

På grund av den ökning som inträtt i jordbrukskommissionernas åligganden ha utredningsmännen ansett, att den övre gränsen för arvudet till ordföränderna icke borde fastlåsas vid 1 200 kronor för år utan av Kungl. Maj:t bestämmas på sätt som med hänsyn till de olika jordbrukskommissionernas beräknade arbetsbörda kunde finnas skäligt.

För täckande av kostnaderna för jordbrukskommissionernas verksamhet efter den sålunda föreslagna omorganisationen ha utredningsmännen ansett ett årligt anslagsbelopp av 80 000 kronor, eller ett dubbelt så stort anslag som anvisats för budgetåret 1944/45, bliva behöfligt.

Yttrandena.

Utredningsmännens förslag har i det övervägande flertalet yttranden tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Åtskilliga anmärkningar ha dock i vissa yttranden framställts mot de särskilda förslag som framlagts av utrednings-

männen. I några yttranden har framhållits, att ändring i nuvarande ordning å förevarande område icke vore erforderlig. Å andra sidan har i flera yttranden understrukits lämpligheten av att den omorganisation som utredningsmännen föreslagit genomfördes.

Departementschefen, som förordat en omorganisation av jordbrukskommissionerna, har samtidigt till bestridande av utgifterna för kommissionerna äskat ett förslagsanslag av 70 000 kronor för budgetåret 1945/46.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot departementschefens anslagsberäkning för ändamålet, hemställer utskottet, *Utskottet.*

att riksdagen må till *Jordbrukskommissioner* för budgetåret 1945/46 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 70 000 kronor.

Stockholm den 19 april 1945.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Närvarande: se utlåtande nr 22.
